

האנו כמו שאמר הכתוב (שיר השירים ו', י"א) אל גינת אנו ירדתי שהוא על גלות מצרים ובאנו יש קליפה היצונה היותר קשה ומכסה את האוכל ותחתיה קליפה הקשה כדי שיוכלו לראות האוכל הגם שנשארו עדיין קליפות הדקות עד שיבא משיחנו במהרה בימינו שיתגלה הפנימויות לגמרי מכל מקום עיקר ההתכנסות נתגלה כי מצרים אותיות מצר ים, כי יש ים החכמה שהוא הדעת שבא משם ומי שאין לו דעת כלל הוא גם היום במצרים ים שלא נכנס עדיין בים החכמה. על כן אמר בעל ההגדה לא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה אלא אף אותנו גאל עמהם כי בכל שנה יש יציאת מצרים באופן הנ"ל והרשעים שאין להם דעת עדיין לא יצאו ממצרים על כן אמר בעל ההגדה לא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה אלא אף אותנו גאל עמהם כי בכל שנה יש יציאת מצרים באופן הנ"ל והרשעים שאין להם דעת עדיין לא יצאו ממצרים על כן אמר רשע מה הוא אומר מה העבודה וכו' מאחר שאין לו דעת קשה לו על העבודה ואף אתה אומר לו וכו' לי ולא לו אילו היה שם לא היה נגאל מאחר שגם היום הוא במצרים דהיינו דעת שלו: על כן נאמר וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים שבא הדעת להבחין בהדעת שאף בחינת אלקים הוא קבלת אלהותו יתברך וזה וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' כי משה רבינו ע"ה אמר למה הרעות לעם הזה והשיב לו השם יתברך מה רעה הוא זה הלא עיקר הנאולה הוא שידעו שאלקים ושם הרחמים הוא אחד ויחוד אחד כאמור לעיל ומה שנראה שהוא רעה הוא למי שאין לו דעת אבל באמת לפי חכמתו יתברך שאינה מושגת צריך בעת ההיא להתצמצם במדה ההיא דוקא וזהו שהורה הוא יתברך זה למשה ואמר אליו במדת אלקים זה שאמרת שהרעותי תדע שאני ה' כאמור: וארא אל האבות באל שדי שאמר לעולמו די שהוא צמצום ודין כי נהגתי עמהם על ידי צמצומים ודינים שנסיתי אותן בסילוק הדעת הרחב מהן על ידי סילוק ההתקשרות שסילקתי מהם בכדי שיהיה נקרא נסיון והן עמדו בנסיון מחמת שעמדו על דת זה במה שנשאר אצלם מהדעת אחר סילוק ההתקשרות כי אלהותו יתברך מתצמצמת גם כן בדין והיה להם האמונה זו וזהו ושמי ה' לא נודעתי להם כי סלקתי מהם הדעת הרחב שהוא על ידי התקשרות כי ה' נקרא הדעת כנודע וזהו לא נודעתי להם בהדעת כמקודם הנסיון ומכל מקום קבלו אלהותו בכל מה שמדרתי להם וזהו חבל על דאברין רצה לומר שאברו בעת הנסיון בחינה שהיה להם מקודם ולא משכחין הוא מלשון שכחה שלא שכחו דעת לקבל אלהותו בכל המדות: ונמצא מכל האמור שצריך האדם העובד לעבוד את בוראו ברוך הוא דוקא באופן הנ"ל בין בטיבו בין בעקו ואם רואה שהבורא ברוך הוא מתנהג עמו וזמן מה במדת החסד ואחר זה רואה שהתחיל להתמוטט יהיה כיתר תקוע במקום נאמן שלא יזוו

ממדריגתו כי אולי מנסין אותו בזה כאמור: וזהו פירוש הפסוק (ישעיה ס"ג, ט"ו) כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל וגו' ודרשו רז"ל כי אתה אבינו קאי על יצחק כי אברהם אמר ימחו על קדושת שמך ועקב גם כן כו' עיין שם. לכאורה איך הוא הדבר להיפך כי אברהם שהוא מדת חסד יאמר כנ"ל ויצחק שהוא דין ילמד זכות אך האמת הוא כאמור כי מי שעובד הבורא ברוך הוא כשמתנהג עמו במדת אברהם שהוא חסד או במדת יעקב שהוא רחמים לבד ולא כשמתנהג עמו במדת יצחק בודאי אין לו דעת עדיין ואין מכיר אלהותו יתברך וזה שעובד כן נקרא ח"ו נרגן מפריד אלוף (משלי ט"ז, כ"ח) ומהפך ח"ו מדת הרחמים למדת הדין כאמור למעלה ועל כן על ידי מדת החסד בא עליו הדין לומר ימחו על קדושת שמך וכן יעקב אבל מי שמקבל אלהותו יתברך כפי מה שמורד את עצמו אליו אף במדת יצחק אזי הוא מהפך מדת הדין למדת הרחמים ועל כן אמר יצחק פלגא עלי וכו' מאחר שנעשה רחמים כאמור לעיל וזהו כי אברהם לא ידענו מי שמקבל אלהותו יתברך על ידי מדת אברהם לבד לא ידענו אין לו דעת עדיין וישראל מי שמקבל אלהותו על ידי מדת יעקב לבד לא יכירו אין מכיר אלהותו יתברך עדיין אלא כי אתה אבינו ואז מיוחד אלהותו יתברך ביחוד גמור והבן: וענין העשרה מכות שהיו במצרים. הענין הוא כי נודע שהבורא ברוך הוא מנהיג עולמו על ידי עשר שכליים והן הדעת ועל כן במצרים שהיה רוצה לגלות סוד הדעת על כן על ידי כל אחת מעשר מכות נתגלה אחד מן השכליים עד שנגמר כל התגלות הדעת אך כי מה שמסלקין ההתקשרות בעת הנסיון שעל ידי זה נתמעט הדעת כאמור לעיל המיעוט הוא גם כן התגלות הדעת כי כך הוא הצורך תמיד ונמצא כי יש שתי בחינות בהתגלות הדעת אחד על ידי ריבוי ואחד על ידי מיעוט כאמור בעת הנסיון ושניהם כאחד הם התגלות הדעת והבן כי כן הוא הצורך דוקא אף אחר שנשברה הקליפה המכסה לכן יש קצת מן המכות שלא היתה בהן התראה כגון ברד חשך וכנים לכוונה זו מאחר שכל אחת מעשר מכות היה לגלות הדעת עם שתי בחינותיו כאמור לכן נגד בחינת התגלות הדעת שהוא על ידי ריבוי היתה התראה דנודע שכל חייבי מיתות אין ממותין אותו עד שיכניסו להם הדעת על ידי עדים המתרים אותן ומודיעים להם על ידי דבורים הדעת כנודע כי לולא ההתראה אף שעושה במיד מכל מקום הוא בלא דעת לכן כאן שהיה צריך להכניס הדעת בעולם על ידי המכות הוצרכה ההתראה לכוונה זו לשבר הקליפה המכסה בחינת דעת שצריך שיתרבה. והמכות שלא נאמר בהן התראה הן לשבר הקליפה המכסה בחינת הדעת זה שצריך למעטו בעת הנסיון והבן

מעלת תפלת ותיקין (סדרה 81) – תפלת ותיקין – זיהרות! תכף יגיע העקץ והפתי

הנה אחד מתחבולותיו של היצר לנסות ללא יאוש להפריע למשכימי קום לתפילה בנין החמה, אז נכון שהוא עשוי מאש ואנחנו בשר ודם אך מי שיראת שמים כוערת בליבו לעשות רצון קונו באהבה ובשמחה עצומה יכול להגיע למצב שבו הוא משתמש בתחבולותיו של היצר, כנגד היצר, כדי להתחזק בעבודת השם שלו ובוה הוא מכניע את היצר בכח יראתו הקודמת לחכמתו. הנה ראו כיצד עשה זאת מורנו החפץ חיים וצ"ל בבריאת שמע נאמר (דברים ו', ה'): "וְיִאֱהָבֶתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כְּכָל לְבָבְךָ", ונשאלת השאלה: מדוע לא כתוב בכל ליבך? מדייקת המשנה במסכת ברכות (פרק ט', משנה ה'): שמשמע שני לבבות, ומה הם? בשני יצריך – ביצר הטוב וביצר הרע, ומקשים על כך: ביצר הטוב, מובן שאדם אוהב את ה', אך כיצד ניתן לאהוב את ה' על ידי יצר הרע? התשובה היא, שאכן ניתן לעבוד את ה' גם על ידי היצר הרע, וזאת על ידי שלומדים מהמרץ שלו מעקשנותו, מדבקותו במטרה, מניסיונותיו הבלתי נלאים, את אותן עוצמות ואותם כלים, ניתן לרתום לטובת עבודת הבורא כדי להילחם ביצר הרע. דבר זה יבואר על פי מה שמספרים על החפץ חיים, שגם כאשר היה כבן שמונים, החזיק במנהגו להתפלל שהרית בנין החמה, לא קל היה הדבר לאדם בגילו, במיוחד בראדיון עיר מגוריו, שם שרר קור עז שהגיע ל-20 מעלות מתחת לאפס, ובכל זאת היה החפץ חיים מתגבר

מעלת למוד הוזהר {86} – למה עתידים בני ישמעאל לשלוט על ארץ הקדושה זמן הרבה

וזהר רפ"ב ע"א ותא תזי ארבע מאה שנים קיימא ההוא ממנא דבני ישמעאל ובקא קמי קדישא בריה הוא אמר ליה מאן דאתגזר אית ליה חולקא בשמך. אמר ליה אין. אמר ליה והא ישמעאל דאתגזר ולא עוד אלא דאתגזר בר תליסר שנים אמאי לית ליה חולקא בך כמו יצחק. אמר ליה דא אתגזר בך קא יאות ובתקוניו ודא לאו הכי. ולא עוד אלא דאלין מתדבקין בי בך קא יאות לתמניי יומין ואלין רחיקין מני עד פמה ימים. אמר ליה ועם כל דא בינן דאתגזר לא יהא ליה אנר קב בגיניה. ווי על ההוא זמנא דאתיליד ישמעאל בעלמא ואתגזר. מה עבד קדישא בריה הוא ארחיק להו לבני ישמעאל מדבקותא דלעילא ויהב להו חולקא לתמא בארעא קדישא בגין ההוא גזירו דבהון. וזמנין בני ישמעאל

דרך ארץ קדמה לתורה (29) – מדות והנהגות טובות מחז"ל הקדושים – דמעותיה של ילדה ב'

לוי בצערה וגומר. ולכתב דא מה כתיב לאהו בכנפות הארץ וגומר וישצי לבני ישמעאל מינה ויתבר כל חילין דלעילא ולא ישתאר חילא לעילא על עמא דעלמא אלא חילא דישראל בלחודוי. הדין הוא דכתיב (תהלים קכ"א) יי צלף על יד ימינך בגין דשמא קדישא בימינא ואורייתא בימינא ועל דא בימינא תליא כלל ותניין דבעי לוקפא ימינא על שמאלא כמה דאוקמוה דכתיב (דברים ל"ג) מימינו אש דת למו ובזמנא דתי (תהלים ס) הושיעה ימינך וענני ובהווא זמנא כתיב כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יי לעבדו שכם אחד וכתיב ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד ברוד יי לעולם אמן ואמן: חגוס הוואר וזל וזלח ארבע מאות שנים עמד הממנה של בני ישמעאל. ובהשם לבני הקדוש ברוד הווא, אמר לו, מי שנמול יש לו חלק בשמך. אמר לו הקדוש ברוד הווא פן. אמר לו והכי ישמעאל שנמול. למה אין לו חלק בך כמו יצחק. אמר לו, זה נמול כלאו וכתאובני, זה אינו פך. ולא עוד אלא שאלו מתדקקים כי כלאו לשמונה ימים. ואלו לחוקים ממני עד פנה ימים. אמר לו השך הממנה, ועם כל זה, פיון שנמול לא יהיה לו שך טוב על זה. אזי לאורו זמן שאלך ישמעאל צעול ונמול, מה עשה הקדוש ברוד הווא, הרחיק את בני ישמעאל מדברות העליון, ונתן להם חלק למטה הארץ הקדושה, בצביל המלה

שקחם. ועתידים בני ישמעאל לשלוט על ארץ הקדושה זמן הרבה בשעה שהיא ריקה מכל, כמו שהמלה שקחם היא ריקה צלי שלמות. והם יעצבו את בני ישאל לשב למחומם, עד שיגלם האות של בני ישמעאל. ועתידים בני ישמעאל לעורר מלחמות גדולות צעולם, ויתאספו בני אלו עליהם, ויערכו עמם מלחמה. אחת על הים, ואחת על היבשה, ואחת סמוך לירושלים, וימלכו אלו על אלו. וארץ הקדושה לא תמסר לבני אלו. צלוחו זמן, יתעורר עם אחד מסוף העולם על רומי הששעה, ויערף עליה מלחמה שלשה חגשים, ויתאספו שם עמים, ויפלו זידיהם, עד שיאספו עליה כל בני אלו מפל קמו העולם. וזו יתעורר הקדוש ברוד הווא עליהם. זהו שכתוב, פי זכח לה' צדקה. ולאחר פך, מה כתוב, לחזו בצנפות הארץ וגו', ויכלה את בני ישמעאל מן הארץ, וישבר כל הכחות שלמעלה, ולא ישאר פח למעלה על עם העולם, דהינו ישאל, אלא פח ישאל למעלה, ולא ישאר פח למעלה על עם העולם, דהינו ישאל, אלא פח ישאל למעלה, ועל פן הכל פלגי צימיו. ולמדנו, שגריכים להצדיק את הזימן על השמאל. כמו בצרחיהו, שכתוב, מימינו אש דת למו. ולעתידי לבא פתוי, הושיעה ימינך וענני. ובזמן ההוא פתוי, פי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יי ולעבדו שכם אחד. וכתוב, ציוס ההוא יהיה ה' אחד וזמו אחד. ברוד ה' לעולם אמן ואמן.

שבת בביתם. לקח הט"ז את העוף, הסתפל עליו ביסודיות ולא הכין מדוע פסל הרב את העוף. יאך מה יעשה, הרי אינו יכול לבטל פסיקתו של הרב"ב בך השב בלבד. מה עשה? הוא אמנם ישב משפל בחדר ע"פ גזירת הצבור, אך בבית המדרש נמצא ספרו "טורי זהב" ובו פסק הלכה בדיוק למקרה של העוף הזה. הט"ז, פנה אל הילדה ואמר לה לשוב לרב ולומר לו, כי יעזב בספר "טורי זהב" במראה מקום הנזכר. הילדה, לא הבינה את שאמר, אך הט"ז חזר ושנן לה את הדברים. יצאה הילדה עם העוף בידה אל הרב. "היית פאן מה את רוצה" – שאל אותה הרב. אמרה לו הילדה את שאמר לה הט"ז. במעט והתעלה הרב למשמע דברי הילדה הקטנה. בקש הרב מן הנבאי, שיביא את הספר "טורי זהב" וענן במראה המקום בבקשת הילדה. מיד פסק – "לכי לאמא ואמרי לה כי העוף כשר!" מהרה הילדה לצאת בריצה מן הבית מבלי להסתכל אחרנית מחשש שמא ישנה הרב דעתו שוב. הרב יצא אחריה וקרא לה לחזור. היא שבה על עקבותיה בלית בררה. "מי אמר לך את מה שאמרת לי" – בקש הרב לדעת. בתמימותה, ספרה לרב כי "המנקה המנדה" שישב על הרצפה בחדר, זה עם הפקט, אמר לה ועזר לה לשנן את הדברים. "אוי וי, אוי וי, זה תלמיד חכם ואנחנו נרמנו לו בושח והשפלה", צעק הרב בצער. "אינו עברה עברה כל הקהלה" הוסיף ועדין לא ידע כי המדרג בט"ז עצמו. הרב קרא לשבעה נכבדי הקהלה, ואמר להם כי עברה גדולה עשתה כל הקהלה בך שפנעה והשפילה תלמיד חכם. כמה כל החבורה והרב בראשה ויצאה אל החדר, ע"מ לבקש מ"המנקה המנדה" סליחה ומחילה. ובקול שבור בקש הרב מחילה. לאחר כן שאל הרב: "אמר לי מי אתה ומה שמך". הט"ז סרב, "אני המרא דאתרא ואני מצוה עליך לספר מי אתה", הוסיף. לא נותרה לט"ז בררה והוא ספר כי הוא רבי דוד בעל הט"ז בעצמו. למשמע הדברים נדהם הרב והתעלה. שפכו מים על פניו של הרב והוא התאושש. מיד קם וקבע כי מהיום, אין הוא עוד המרא דאתרא, אלא הט"ז הקדוש וכהו במעמד זה. מיד הליבשו את הט"ז בכנפים נאים הראויים לרב. נגש אל הט"ז אותו תלמיד ממנו דרש לשמר והותו בסוד ושאל אותו, מדוע נתן לילדה את ההפניה לספרו בענין העוף, שכן היה בדבר לגרם לחשיפת והותו ואכן כך היה. הוסיף ושאל – מה לגבי התכנית שקבע הט"ז לעצמו לחיות בצנעה רחוק מן הציבור ומעמד, האם ותר על תכניתו. השיב הט"ז לתלמיד, כי כשראה את הילדה בוכת, עמד בפני פרשת דרכים – מצד אחד ילדה בוכת על העוף היחיד שיש למשפחה שנפסל – אך הוא למעשה כשר ומצד שני התערבות שלו בענין, עלולה להביא לחשיפתו ולתכניתו לרדת לטמיון. לאחר מחשבה, הגיע הט"ז למסקנה, כי לא שוה כל עבודת ה' בהסתור ובצנעה, מול דמעותיה של ילדה קטנה. עדיף כי תאבד תכניתו, אך לא תרד ולו דמעה אחת מעיניה של ילדה יהודיה!... מפעשה זה יש ללמד, כמה חשובה ההודות והסיוע לכל אדם בצרתו ובצערו. ראו כיצד היה מוכן הט"ז להקריב עבודת ה' של חיים שלמים ולו רק בכדי למנע דמעותיה של ילדה קטנה, שלא הוא שגרים להן לרדת. כי אם רואה אדם בצער או בדמעותיו של הולדת, עליו לעשות כל מה שרק נתן לעשות כדי לסייע, אפלו במחיר של הקרבה אישית, ע"מ להפסיק או להקל על צערו וכאבו. הרי מלאכת הנקור של גיד הנשה נגזרת כתוצאה מן הסבה שהשאריו את יעקב בדרך ולא סייע לו, אולם, כאשר ראה הט"ז את צערה של הילדה האמללה, נרתם כדי לסייע לה ועזב את מלאכת הנקור שמשמלת לדברי ה"חוקינו" וברון למה שלא עזרו ליעקב בעת שנשאר לבדו. מעשה נפלא זה שהיה עם רבנו הט"ז וי"ע ממנו למדים הנהגה מופלאה, איך אפשר לוותר על כל הדרגות וההשגות הגבוהות בכדי לעזר ליהודי בעת מצוקתו. (ורד עין החיים) נשבעו הכל ל"ה סיפור מלאכי מנסת חלש ...

המשך משבוע שעבר ... רב הקהלה התנגד גם הוא לאזור, כי ברב ממקומו. היה תלמיד חכם, אך לא בקיא לחלוטין בדני שחיטה. הוא מנה לרב בשל היותו ת"ח ומאונס הנסבות, אך היות ולא היה בקיא מספיק בהלכות שחיטה, העדיף לפסק לחומרו ע"מ שלא להכשל בהאכלת טרפות ומאכלות אסורים. השוחטים התמרמרו על המצב, כי נגרם להם איבוד זמן רב מן הפעם אחת, עלה ספק לגבי בהמה שנגשתה, והתלבטו השוחטים מה לעשות, כי ידעו שאם יביאו המקרה לרב הקהלה, הוא יפסק – סביר להניח – שהיא טרפה. על כן, ספר אחד השוחטים, כי באזור המנקרים עומד יהודי פשוט העובד באחד המנקרים. הוא אמנם לבוש בגדים פשוטים וכובע קסקט אך נראה על פניו שהוא תלמיד חכם. הציע לפנות אליו ולשאל לדעתו. לקחו השוחטים את הבהמה לט"ז ושאלו דעתו לגבי הספק שעלה להם. הסתכל הט"ז על הבהמה וברך ומיד אמר: "לא ברור לי מדוע אתם מתלבטים, זהו רמב"ם מפרש והבהמה כשרה למהדרין". לקחו השוחטים את הבהמה לאחר שהודו לו והלכו לדרבם, שמחים מאוד על הפסיקה. מאותו היום, החליטו השוחטים, כי כל ספק שיעלה לגבי שחיטת בהמה, הם יביאו בפני הט"ז לפסיקתו וכך היה. היו מקרים רבים בהם קבע הט"ז שהבהמה כשרה והשוחטים שמחו על כך, כי עד כה נפסלו בהמות רבות, לנדיהן התעורר ספק טרפה, שהובאו בפני רב הקהלה. יום אחד, הגיע הנבאי של הרב אל השוחטים לשאל להיכן הם נעלמו, כי זה זמן רב, שלא הביאו בהמות בפני רב הקהלה. ספרו השוחטים על התלמיד חכם "עם הפקט" אליו הם מביאים את כל מקרי הספק והוא פוסק להם. "זו הצפה, באינו זכות פוסק האישי הזה הלכה" אמר הנבאי. נגש הנבאי מיד לט"ז ושאל אותו, האם הוא עונה לשאלות מצד השוחטים. השיב לו האחרון בחיוב: "אם שואלים אותי אני עונה", אמר. שמע הנבאי כך, סטר על פניו וצעק: "אתה מחצה, האם לא ידעת שיש כאן רב והוא אמור להשיב על שאלות ולפסק?! הט"ז לא ידע כלל שיש בעגרה רב, כי היה שקוע כל בלו בעניניו ולא היה מערב בעניני הקהלה כלל. ע"פ מנהג המקום, כל מקרה של פגיעה בכבוד הרב, היה דינו נדוי, והרם למען יראו ויראו. לכן, נלקח הט"ז ע"י אנשי הקהלה, הכנס לחדר שבו אמור היה לשבת במשך שלושה ימים (רביעי עד ששי) עם להם צי ומים. כל הילדים היהודים בעגרה היו חולפים ליד פתח החדר זה, מנגינים אותו ויוקרים עליו בזה אחר זה. שמת הט"ז על הגזירה שנגזרה עליו ועל הבזיון שספג – לעמת כל הכבוד הרב והפרסום שהיה לו במקומו לפני שהתנגד לכאן. והנה, ביום חמישי בעת שעסקה אחת הנשים בנקוי עוף שנשחט לצורך בשולו, הכחינה, כי אחת מעצמותיו נפוחות. היא חששה כי העוף טרף לבן, בהעדר בעלה ובגיה מן הבית, שלחה את בתה בת הקמש עם העוף לרב הקהלה, ע"מ שישפסק האם העוף טרף או כשר. הגיעה הילדה עם העוף בידה אל הרב. הסתכל הרב אל תוך העוף ואמר לה: "תגידי לאמא שהעוף טרף!" שמעה הילדה את דברי הרב ופרצה בבכי, כי ידעה את מצבה הדחוק של משפחתה, שאם העוף טרף, לא יאכלו עוף בשבת הקרובה (את מעמו של העוף היו יודעים רק בשבת וכל כך הכתה למעם ממנו ולכן הצטערה מאוד עד דמעות). לקחה הילדה את העוף בידה, יצאה מביתו של הרב ממרתת בבכי. היא חזרה לביתה ובדרך הכחינה בחדר שבו ישב "המנקה המנדה" עליו שמעה מאחיה הגדולים. מתוך סקרנות נכנסה פנימה לראותו. בעוד דמעות שליש על פניה, ירקה לעבר "המנקה", כי כך שמעה עששים כלם. שם לב הט"ז לדמעותיה של הילדה שעל לחייה, ושאל אותה מדוע בוכת. היא ספרה לו על פסיקתו של רב הקהלה ועל משמעות הדבר לגבי עבודת ליל

פְּלֵאֵי הַבוֹרָא רַחֲמָא לְבָא בְּעֵי – לֵב הָאָדָם {60} – שְׁהִיצַר מְעַלְמֵי מַלְבוּ

עיקר העבירות באים מחמת השכחה. שהוא בלב כדאי במגילה (יה). שאפי' זוכר במוח מ"מ אינו זוכר בלב כי אלו הן באמת זוכר בהרגשת הלב שהש"י ציוה ע"ז לא תעשה כן א"א כלל שהיו עושה רק שהיצר מעלימו מלבו כענין שמנת עבית וגו' תדע שמצות ציצית הוא ליכור ע"י מצות ה' ואז"ל (מנחות מד.) במעשה דתלמיד שזכר ע"י הציצית ושם ה' מויד ויודע רק שעמדו הציצית נגדו שנתחדש לו הזכירה רק מן המוח ללב. וכן אמרו הקדמונים דלכן נסמך פ' ציצית למקושש שלא יארע עוד כזה לשכוח שהוא שבת והרי מקושש מויד הו'. ולכן אמרו פ"ק דנדרים (ח.) נשבעים לקיים המצות ואע"ג דמושבע ועומד מהר סיני לירווי נפשו ומה זירונו הוא אבל הוא כמו שאמרנו: [נ] הש"י נתן התורה בע"כ של ישראל כמש"ל בשבת פ' רע"ק וכן לעתיד כמ"י ביד חוקה אמלוד עליכם ורו"ל פ' חלק

(סנהדרין קה.) קראוהו רתחא. ולכן א' בשבת פ' רע"ק ע"פ כי אתה אביט שיצחק הוא הגואל ע"י מדתו. וכן אצל כל פרט הש"י שולח לו הרהורי תשובה ומחשבות של קבלת עומ"ש בע"כ ושלא מרצונו. רק גם לזה צריך הכנה ואתערותא דלתתא קצת כמו שהיו גלות מצרים הכנה למ"ת וגלותינו לביאת משיח. שזה של מלוכה בע"כ ההכנה הוא ג"כ מצד השי"ת והוא יסורין ששולח. ולכן צריך כ"א ליסורים כמ"ש בערכין (ט"ז סע"ב). והיסורים הם ג"כ מצד הרתחא ממדת גבורתו ית'. ויש אתערותא דלתתא המועיל לזה והוא היראה שהוא ג"כ ממדה זו וע"י מעורר למעלה למשול עליו בע"כ כמו אדון על עבד. וזהו מה ה' אלהיך שואל ממך כ"א ליראה ואח"כ הש"י ידריכך בתורה ומצות בע"כ. וזהו מצות ציצית ע"י שהיא ליראה כבודו וכמ"ש בזהר סוף שלה דתכלת היא יראה וע"י הוא זכירת כל המצות אף בע"כ כעובדא דמנחות: צדקת הצדיק (גה).

מַלְאָט
מִנְחַת יִצְחָק

תּוֹפִינִים לְשַׁבַּת קוֹדֶשׁ – סוּד לָמָּה לֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה

דהנה עיקר עבודת האדם להשיג יראה שלמה, היינו שלא להסחית דעתו כלל מפחד ה', ויפלט דרכיו וכל דבוריו שלא לדבר שום דבור בלתי לה', היינו לפני כל דבור שירצה לדבר יתבונן תחלה אם יש בדבור זה שרוצה לדבר איזה צורך עבודת ה', או תורה, או דבר יראה, או הכרחיות לצורך פרנסתו שעל ידי הפרנסה יוכל לעבוד ה' בכח הזה, ודבור כזה יפתח פיו וידבר, ויהיה מ' פתוחה, היינו מאמר פתוח (שבת קד.), לדבר הדבור של מצוה. ואם אין בדבור שום צורך גבוה, יסתום פיו שלא לדבר, ויהיה מאמר סתום (שבת קד.), בחינת מ' סתומה. וזהו בחינת אמ"ת, שיש בו אותיות ראש תוך סוף (ת"ז ס"ג צד; שבת קד. רש"י ד"ה אמת מרחקן מיליה), כי מסתכל תמיד בבחי' ראש תוך סוף של כל דבר, מי הוא המחיה אותם, הוא הבורא ב"ה היה הוה ויהיה, בחי' ראש תוך סוף, בחי' אמ"ת. ובחינה זו מרומז בבחינת שם מ"ב, פירוש ב"מ, ב' בחינות מ', היינו מ"ם פתוחה מ' סתומה כנ"ל. ובחינה זו ירדה עם יעקב למצרים (זח"ב ד: ובהגהות מהר"ח ובמק"מ, יל"ר פ' שמות סי' ז), פירוש שבחינה זו של שם מ"ב הנ"ל בצירוף בחינת יעק"ב, שעולה גימטריא דר"ך, שהוא דר"ך אמ"ת כנ"ל, בחינה זו היה לישראל במצרים. ובזה נגאלו, שהיו שומרים את פיהם בקדושה, כמאמר חז"ל (שהש"ר ד כה) שישאל לא שינו את שמם וכו' ולא היה בהם דלטוריא. וע"י התפלל דוד המלך ע"ה (תהלים פו יא) הורני ה' דרכך אהלך באמתך, פירוש הורני בחנת דר"ך הנ"ל בחינת מ"ב ויעקב הנ"ל, ואהלך באמתך בבחינת אמ"ת כנ"ל. וכ"ז אי אפשר להשיג כי אם על ידי התורה, שיקבע עתים לתורה, ויאיר בו אור תורה, וישגי בחינת יראה שלמה, וגם תפלתו תעלה השמימה, ויוכל להמשיך כל טוב וקדושה וטהרה, כי בחינת תפלה מקבלת שפע מבחינת תורה, כי תורה נקראת בחינת שמים, אש ומים (חגיגה יב.). שתורה נקראת אש כמאמר הכתוב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו, וגם נקראת מים שנמשלה למים, מה מים יורד ממקום גבוה למקום נמוך אף תורה יורדת למקום נמוך (תענית ז.), שאין התורה מתקיימת אלא במי שדעתו שפלה (תענית ז.). ולכן נקראת התורה בחינת שמים. והתפלה נקראת בחינת ארץ, שמקבלת מבחינת שמים, בחינת תורה. והם בחי' ה', ה', התורה בחינת י', והתפלה בחינת ה', שמקבלת מבחינת י' (ע' ת"ז ת' סט קד.), ואם אין תורה אין תפלה, רק

שהתורה אורה סתום וגנוז לעתיד לבא, והתפלה נגלה, כמאמר הכתוב (שמות ג טו) זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר, שהתורה נקראת שמי', בחינת שם הוי"ה, בחינת י' כנ"ל (ע' ת"ז הקדמה ו); שהוא נעלם, בחינת לעל"ם בלא וא"ו, לשון העלם. ובחינת תפלה נקראת זכרי, שהוא נגלה (בחינת שם אלהים (ע' זח"א קעח); שנקרא) בחינת ה"א כנ"ל, אבל התפלה אינה מקבלת רק מבחינת תורה, ובלא תורה אין התפלה פועלת ח"ו. וזהו ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה, פירוש שהיו יודעים בעצמם שאין להם בחינת תפלה שנקראת עבודה (תענית ב.), היינו שבחינת עבודה זו תפלה היה קשה להם מאוד, מחמת שלא היה להם בחינת תורה, ולכן ידעו בעצמם שאי אפשר להם להמשיך בחינת נאולה, ולכן לא שמעו אל משה שבשר להם הנאולה. כי אם כשהתפלה הוא בשלמות, שמקבלת כח ושפע מבחינת תורה, יכול האדם להמשיך על ידיה בחי' אבות, היינו על ידי תפלת שחרית ממשך בחינת חסד לאברהם, כי אברהם תיקן תפלת שחרית (ברכות כו:), ודבק את עצמו בבחינת אהבה לה' (זח"ג שב, זח"ג רסג:). ועל ידי תפלת מנחה שתקן יצחק (ברכות כו:), ודבק את עצמו בבחינת פחד ויראה לה' (זח"ג שב.). ועל ידי תפלת ערבית שתקן יעקב (ברכות כו:), ודבק את עצמו בבחינת אמת ליעקב (מיכה ז, זח"ג שב.). (בחינת אמת הנ"ל). אבל כ"ז אינו כי אם על ידי התורה דווקא כנ"ל. וזהו אחר שאמר משה (שמות ה כב) להקב"ה, למה הרעותה לעם הזה וגו' והצל לא הצלת את עמך. השיב לו הקב"ה ואמר (שמות ו א), וידבר אלהים, פירוש שדבר עמו על ענין בחינת אלהים, בחינת תפלה שנקראת אלהים, היינו שאמר לו הקב"ה שזהו מחמת שישראל אין להם בחינת תפלה בשלמות. ואמר לו הטעם למה אין התפלה בשלמות, ויאמר אליו אני ה', פירוש שאין להם בחינת הוי"ה, בחינת תורה. ומפרש הכתוב ואמר, וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו', פירוש שבאמת הייתי מתראה להם על ידי הג' תפלות, ולהמשיך להם בחי' שלשת אבות כנ"ל, אבל ושימי ה' לא נודעתי להם, פירוש שכיון שלא נודע להם בחינת שם הוי"ה בחינת תורה, לכן אי אפשר להתראות להם על ידי התפלה, ולהמשיך להם בחי' שלשת אבות כנ"ל. לכן עיקר העבודה הוא שתחלת הכל יקבע עתים לתורה, וע"י ה' יהיה בעזרו שיוכל להשיג בחינת יראה, ותהיה תפלתו נשמעת, וימשיך בחי' אבות כנ"ל כן יהי רצון אמן: בט עיני ואלכא

מַלְאָט
מִנְחַת יִצְחָק

מְאוֹצְרוֹת הַהֶפְטָרָה {31} – יְהוֹלְמִים נוֹצְצִים מִהֶפְטָרַת הַשְּׁבוּעַ בְּשִׁבְלֵי – כִּיצַד רָמָה פָּרְעָה אֶת יִשְׂרָאֵל

כה אמר ה' בקבצי את בני ישראל מן העמים אשר נפוצו שמה. ונקדשתו במ לעיני הגוים ייעד הנביא על גאולת בית שני שיתקבצו ישראל ויתקדש שמו הגדול והענין הוא דאי גדול יהיה כבוד הבית האחרון יותר מן הראשון. ויש להבין הא באמת היה כבוד הבית הראשון יותר גדול במעלה כמבואר דהיה חסר ה' דברים בבית שני. ואולם נראה דנתגלה מעשה ה' בבית שני לעיני העמים יותר מן הראשון מפני דבראשון לא בא זר לאי"ר ר"ל עכו"ם. וכל הניסים הנעשים לישראל לא ידע אנוש ערכם כ"א בני ישראל. והאוי"ה לא האמינו כי ה' שוכן בתוך עמו ישראל. ואולם בבית שני באו כל או"ה לדרוש את שלום ציון והיו רואים בעיניהם איך מעשה ה' נפלאים והאמינו לזה. וז"ש שיהיה כבוד הבית האחרון גדול מן הראשון. וז"ש הנביא שיתקבצו ישראל מבין או"ה ונקדש ה' במ לעיניהם וק"ל: וישבו על אדמתם אשר נתתי לעבדי ליעקב. דבזכות יעקב נגאלו פעם שנית. דענין הוא דאמר האל יתב' לאברהם שיתן לו עשרה אומות והיינו ז"ן אומות וקני וקניזי וקדמוני. ואולם זה הייעוד לא יתקיים עד שיבוא המורה צדק. ואלו זכו ישראל היו זוכין לזה מיד בעת צאתם ממצרים. וכן אמרו בשירה שמעו עמים ורגזו ר"ל הג' אומות הנ"ל.

ואולם נבאו שלא יתקיים הייעוד הזה מיד. ואמרו עד יעבור עמך ה' זו ביאה שנייה. תביאמו ותטעמו בהר נחלתך זו נאולה שלימה ובאותו זמן יתקיים הייעוד. וליעקב ייעד האל יתב' שבעה עממין כמו דכתיב הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתנגה ואמרי' מלמד שקיפל כל הארץ תחתיו ר"ל אי"י. וז"ש וישבו על אדמתם אשר נתתי לעבדי הכוונה שבעה ארצות האומות. ואולם הבית הראשון נתיסד בזכות אברהם ובית שני בזכות יעקב. וז"ש הנביא שיאמרו לעתיד אברהם לא ידענו זהו מענין מקדש ראשון וישראל לא יכירנו זהו ענין בית שני. ואולם אתה ה' גואלנו זהו מענין הג' שיבנה ב"ב: וישבו לבטח בעשותי שפטים בכל השאמי אותם מסביבות. נ"ל ענינו מפני דישאל אין להם שפע מן המזל כלל כמ"ש עיני ה' דורש אותה. ומבואר דבבית שני לא היה השכינה שורה. ואולם הצלחת' היה בבית שני מן השפע של או"ה מה שהיה ראוי להתענג בהם או"ה והם חטאו ובסביבות חטא' היו נעשין וזהו השפע היה מגיע לישראל. וז"ש הנביא וישבו לבטח והיינו בעשותי שפטים בכל השאמי אותם יתענגו ישראל בטובה וק"ל: היה דבר ה' אלי לאמר. בן אדם שים פניך על פרעה מלך מצרים ועל מצרים כולה. יש

בשרו". במקום הצורך כגון שמצטער להסיר החציצה, שפיר דמי להניח כך, וראה בשו"ת יד אליהו לרבינו אליהו מלובלין זצ"ל (אמשטרדם תע"ב) סי' ג', שכתב: "אך דאנן קיימינן ברצועות, דחיינן דלא קפדינן, ועוד אילו היה קפידא הוליל ג"כ בגמ' שם, ועוד, וכי הרצועות מעיקר המצוה, אע"ג דקשירה היא מדאוריתא, מה ענין חציצה לקשירה. פשיטא דבחינם אינו נכון לשיחצוין אפילו ברצועה, אך היכי דיש לו איזה צער או קפידא בדבר, שרועה לעשות כן [או אייז' להקפיד], ע"כ כותב רמ"א, וברצועות אין להקפיד, ר"ל אם יש לו איזה קפידא, ע"כ נראה פשוט כמ"ש לעיל, דאין להקפיד ברצועות, והדברים ברורים למעיין". ובדרך החיים כתב "וברצועות אין להקפיד רק שלא להניחם על הכנר, אבל בדבר מועט אין להקפיד, וכל זה אינו אלא ברצועה שקושר סביב היד אבל בהכריכות אין להקפיד כלל." וע"ע במ"ב סי' כ"ז סקמ"ו, שכתב: "והאחרונים כתבו, דאין להקל רק במקום הכריכות, אבל מה ששייך לקשירה יש להחמיר אף ברצועות", נראה מדבריו שלא חשש לחומרת הפמ"ג אפילו לכתחילה@, וזה דלא כהערוך השלחן שם בס"ג שכתב: "וגם על מה שפסק רבינו הרמ"א דדוקא בתפילין וכו', חלקו הגדולים וס"ל דגם ברצועות שעל היד ושעל הראש אסור להיות חציצה, וכן המנהג, ואין לשנות". ולהמ"ב לא ס"ל כחומרת הערוה"ש. אין קולא בשעון עור משום מין במינו אינו חוצץ ז' וע"י בשו"ת חשב האפוד להג"ה פדוואה זצ"ל ח"א סי' כ"א, שדן בנידו"ה, וכתב: "הנה הרמ"א בס"י כ"ז ס"ד כתב דברצועות אין להקפיד על חציצה, והמ"ז והמ"א שניהם כאחד תמהו עליו, דבתשו' הרשב"א מפורש, דלמעשה יש להקפיד על חציצה ברצועות, ע"ש, וא"כ צריך לחלוץ השעון הנחת תפילין. ואע"פ שמדברי המ"ז בשם הלבוש עולה, דאין המנהג להקפיד אלא במה ששייך לקשירה, ונראה שנתכוין להמבואר בס"י ל"ג ס"ה, מ"מ מדברי המ"א משמע להקפיד בכל הרצועה, וגם מסתימת לשון המחבר שכתב לא יהא דבר חוצץ בין תפילין לבשרו, ולא פירש דין הרצועות, משמע דכלל דין הרצועות בדין התפילין וכל הרצועות בכלל, ואע"פ שא"כ היה לו להרמ"א לומר וי"א דברצועות אין להקפיד, הרי ידוע שאין דרך הרמ"א לומר "יש אומרים" במקום שאפשר לתרץ דברי המחבר כדבריו, אע"פ שברור שהמחבר לא ס"ל הכי, וכן העיד החת"ס ביו"ד סי' קצ"ב, שהמנהג להסיר הטבעת בשעת הנחת תפילין, ע"ש, ואע"ג שהטבעת היא במקום השייך לקשירה, וא"כ אין מזה ראייה להסיר השעון, מ"מ נראה דיש להחמיר גם בשעון, מהיות טוב, כמשמעות המ"א דיש להחמיר אפילו במקום דלא שייך לקשירה דוקא". ומוסיף: "אמנם שמעתי מקילין אם רצועות השעון הן של עור, ומעמיידו משום דמין במינו אינו חוצץ. ונראה שהוראה זו לא דסמכא היא, כי אפשר יש מקום בכלל להקל בחציצת הרצועות, אבל מין במינו אינו חוצץ אין לו שייכות לכאן". וע"ש שמאר"ך בראיות לזה. וראה בשו"ת 'דובב מישרים' להגאון מטייבין זצ"ל, ח"ב סי' ל"ג, שבעל חשב האפוד הציע לפניו את דבריו, ומסכים לכל דבריו להלכה, ע"ש, ואולם ביבית ברוך' על הח"א (מהגאון רבי בנימין זילבר זצ"ל) כלל "יד אות צ"ג, כתב שהעידו מפי השמועה, גם בעל 'דובב מישרים' הסכים להקל [וכנראה שבמקום הצורך היקל, ע"ש]. מסקנת הדברים לפי דעת אדונינו בעל המ"ב ח' והנה אנו שנמשכים אחרי אדונינו בעל המ"שנה ברורה, שנתבאר בדבריו דאפשר לסמוך על דברי הרמ"א שאין חציצה ברצועות, עכ"פ לגבי מקום שאינו שייך להקשירה, אלא שאף המ"ב כתב זה רק בנוסח "דאין להקל רק במקום הכריכות", הרי שנקט שהוא 'קולא', ואע"פ שמאידך גיסא לא כתב שרק 'דיעבד' יש להקל, ומשמע דלכתחילה נמ"י סומכין ע"י, ואפשר שכן המנהג. ומ"מ נראה דמהיות טוב, ראוי לחוש לשאר שיטות, הכל שאין בו מירחא וכיו"ב, יוריד השעון קודם הנחת התפילין, אבל אין לפחות ביד הנמנע מזה, וכמו"כ אם כבר בירך להניח, ושכח להוריד השעון, לא יפסיק עד לאחר גמר הנחת התפילין של ראש.

חוצץ בינו לבין בשרו, וכן דרשינן למוטפות בין עיניך, שלא יהא דבר חוצץ בין תפילין ובין עיניך". בן והנה מה שסיים הרא"ש, ז"עמא משום דכתיב, לכאן הוא ילפותא שלא נמצאת בש"ס ולא במדרשים, אלא הרא"ש הוא שדרש כן מעצמו כשם שמצא דרשה לענין בגדי כהונה. וכן מבואר בדברי הרא"ש ב"הלכות קטנות' הל' תפילין, סוס"י י"ח, שכתב: "ומדרסינן בערכין(ג' ב') והני כהני הואיל וליתנהו במצוה דיד, דכתיב ילבש על בשרו, שלא יהא דבר חוצץ בינו לבשרו, ש"מ תפילין נמי אבישרא מנח לחו בלא חציצה. ואמר נמי בפ"ב דזבחים(י"ט א), שערו היה נראה בין ציץ למצנפת, ששם מניח תפילין, אלמא שאין יכול להניחן על המצנפת". מבואר שרק מדיוק הנמ' חוציא הרא"ש דין זה, שהרי שם לא הביא טעם 'משום דכתיב', הרי שלא נמצא להדיא דרשה שתחייב דין זה, שאם היה שום דרשה בחז"ל ודאי לא היה נמנע הרא"ש מלהביאה. אם יש איסור חציצה ברצועות ג' ואמנם מדברי הרשב"א בתשובות(ח"א סי' תתכ"ו) מבואר שלא מצא איסור מפורש בחציצה בין הרצועה ליד, שכותב: "ולענין רצועה של יד, מסתברא שמותר לכורכה על הכנר, ולא אמרו שצריך שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הבשר, אלא על הקציצה שדינה כתפילין, כדגרסינן התם (מנחות ל"ז ב'), רב אשי הוה יתיב קמיה דאמימר הוה צרייא בדיה והוה מתחזיין [פרש"י: "מכה היתה לו אצל הקיבורת, ונקרע חלוקן שם כדי שלא תרחק המכה, והיו נראין התפילין דרך הקריעה"], וא"ל לא סבר לה מר, לך לאות, ולא לאחרים לאות, א"ל במקום לך לאות איתמר, ובודאי על הקציצה אמרו, דאי על הרצועה, הרי היא עוברת על היד ממש, וניכרת באצבע, והיאך עלה על דעת ר"א לומר שצריך שיחיה מכוסה". ומסיים הרשב"א: "כן נראה להלכה, אבל למעשה בין בשל יד, בין בשל ראש, רואים מה שרבים נוהגין, וכמ"ש בירושלמי (פ"ו דפאה ה"ה), כל הלכה שהיא רופפת בידך ראה היאך צבור נוהגין ונהוג כן". מלשון הרשב"א משמע, דלמעשה לא הכריע לא להיתר ולא לאיסור, אלא הניחה על המנהג בכל מקום כפי מנהגו. שיטת הר"ן בשם הרשב"א בענין הנ"ל ח' ואולם יעוין ברין במגילה (ט"ז ב' מדפי הר"ף), על מ"ש במשנה שם (כ"ד ב') 'ציפה זהב ונתנה על בית אונקלי, ה"ז דרך החיצונים', שכתב: "היינו שנתן תפילה של יד על חלוקן מבחזין שננד הקבורת ממש, לא על בשרו ממש, ועבדי הכי משום דכתיב לאות על ירך, וכיון שהן לאות, סבורים הן, שראוי שיראו לכל, ולא דרשו והיו לך לאות, ולא לאחרים לאות". ומוסיף הר"ן וכותב: "ומכאן דקרק הרשב"א דתפילין של ראש מותר לתת אותה על כובעו, או על כיסוי הראש, דהא בשל יד לא אסרו ליתן אותם ע"ג אונקלי, אלא משום דכתיב כהו לך לאות, הא לאו הכי שרי...". והריב"ש נסמך ע"ד הר"ן בשם הרשב"א להקל, וע"י בכ"י מה שצידד בדעת הרשב"א, וצ"ל. שו"ר בחידושי הרשב"א למגילה, ממש כמשי"ב הר"ן בשמו. דעת השו"ע והרמ"א בענין הנ"ל ח' ואכן בשו"ע א"ח סי' כ"ז ס"ד, כתב: "לא יהא דבר חוצץ בין תפילין לבשרו, לא שנא של יד, לא שנא של ראש", ולא נחית להקל בין הבתים לרצועות, אבל הרמ"א כתב: "הנה, ודוקא בתפילין, אבל ברצועות אין להקפיד. והמצויין בסוגריים שברמ"א, ציין לתשו' הרשב"א הנ"ל, והמ"א בסק"ה השיג ע"י, וכתב: "צ"ע דהא הרשב"א מסיים בה, כן ג"ל להלכה, אבל למעשה בין בשל יד בין בשל ראש רואין מה שרבים נוהגין וכו'. ונראה לי, דס"ל להרמ"א, דהרשב"א לא כתב כן אלא שלא לכורכה על הכנר, כמש"כ בתחילה, אבל בדבר מועט החוצץ, אין להקפיד ברצועות" ואכן בסוף דבריו, נראה דהמ"א מסתפק בזה אם אכן כך שיטת הרשב"א להקל בחציצה, ע"ש. ויעוין במ"ז שהתקשה ג"כ בהמ"א, שכתב: "ותמהני במה שהחליט הרמ"א לקולא ברצועות, ורמ"י [לבוש סי' י"ד] כתב, שנהגו להחמיר במה ששייך לקשירה [של הבית להראש והיד], בין ברצועות של ראש, בין ברצועות של היד, ונכון הוא", ולכאן לגבי שאר הרצועה לא סיים המ"ז שיש להחמיר, אך הפמ"ג שם במשבו"ס סק"ד, כתב, "ולכתחילה אף בכריכות נמ"י ראוי להניחם על

חברים מקשיבים לקולך (30) – פלבים בוכים / פלבים משחקים

כמו שכתבתי שם ואשה מספרת עם בעלה רצה לומר היראה מן חכמה שבשיש באדם חכמה או הלב נמשך אחריו ומספרת עמו, ובעת השכבת לילה הסדר להיפך ממה שהוא בבהירות יום שאז הסדר תורה ועבודה וגמילות חסדים. וכמו שנתבאר לעיל החילוקין וזה יששכר חמור גרם הכת באדם מיוחס אל העצמות והמעשה צריך כח וזהו ויש שכמו לסבול בחמור למשוו במעשה המצוות וכמו שכתב בספ"י דברכות (י"ז). ומסובלים מצוות שזוהו סבל ומשא המעשה, אבל לא החכמה שהיא התורה אדרבה מתוקים מדבש ותביבים על לומדיהם (עירובין נ"ד:) וזהו למס עובד עובד עבודת עבד, וזהו על ידי הלב שהיא עבודת עבד כמו שנתבאר לעיל, וזהו חמור אכוס בעליו שהוא הנחלה ועשירות שהלב וכלי המעשה מרגישים בו כמש"ל. ולכך רק בעליו ולא קנהו שלא מיד שקנאו תיכף מאכילו רק אחר שנעשה, מה שאין כן שור ידע מצד החכמה קנהו מיד שקנאו אף שעדיין אינו בהרגשת הלב ואיברים: ואית דאמרי בו (ב"ק שם י"ז). מפרשי זורעי בו' שהנמלות חסד שהוא גמר המעשה הוא על כל מים על ידי שכתו יצא על ידי היראה וזהו מדרגת החסידות ואצלו החכמה במדרגה יתירה שהוא מדרגת הדעת. וזהו שור שאצל השור הכרת קנהו הוא על ידי הידיעה במדרגת הדעת אצלו לפי ערכו. וכן אצלינו ההכרה לקניינו כמו שכתוב דע את אלקי וגו'

בששון ובשמחה בגיל וביראה התחלנו זה מכבר בס"ד מדור חדש אשר יעסק אי"ה בפניות הנלמדות והתפטרמות אבל כאן נשתדל להביא טעם נכון ואמתי שמיאיר והתרגשות רבה והתפעמות בינמי הנפש לשומעים שמתמלאים בשמחה עצומה ולרחץ כפסח מעל הקרקע מרב התלהטות הלב לאבינו שבשמים ומקבלים כוחות מהדשים ועבודתו יתברך "חדש נפש נעורכי" לחץ שפיר והתחדש בעזרת צור עולמים חי החיים אשר בידו נפש כל חי הנתון אמרי ישר, ובגן מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא, אשריה לה' כי גמל עלי והפליא חסדו עמדי על אשר זכני לפתח צהר לעולמות חדשים ואור חדש אור מתוקי, גליעיני ואביטה נפלאות מתורתך. הנה סוגיא אקטואלית במיוחד למינו והנה כתב רבינו צדוק הכהן מלובלין זי"ע דובר צדק על בכ"ק (ס' ב') כלבים בוכים כו' משחקים כו' ניבאו ולא ידעו מה כמו הלב יודע מרת נפשו ובשמחתו וגו' וכמו שאמרו ז"ל שהלב מתנבא. וכמו שכתוב בכא בתרא (י"ב א') הניתנה נבואה לשומים כי בכל אדם הלב נמשך אחר החכמה אבל בשוה אין הלב נמשך אחר החכמה רק מה שעולה על הלב מעצמו זהו לפעמים נבואה. וכן בתפלה יש פעמים כנבואה כמו שכתוב רבי חנינא בן דוסא ברכות (ל"ד ב') לא נביא אנכי כו' אם שנורה כו' רצה לומר שנבעת מן הלב. ותינוק יונק היינו תורה

(תנחומא ווארא ב') המושל אומר מן שמיא לית הניא אלא מן קצייא. ביאר המדרש הדנה פרעה לא שמע אל משה וגם בישראל כתיב ולא שמעו וכו', וזהו מן שמיא לית הניא היינו אילן טוב הנקרא שיטים ואין יכולין לעשות ממנו כלום ולית הניא מיניה, רק מן קצייא היינו מן אילן שהוא מלא קוצים מזה ניכר היתרון של אילן השיטים, כי הקוץ הוא יבאב והשיטים אף שאין יכולין לעשות ממנו כלום, מ"מ אינו מכאיב ואינו מזיק כלום, כך החילוק אף שישראל ג"כ לא שמעו אליו, לא היה רק מקוצר רוח אבל אח"כ ישמעו אליו, ופרעה חירף ונידף וממנו יוכר יתרון בני ישראל. ענין השבע מכות שבסדר הזה. הם נגד פסוק (משלי ו, ו') ששֶׁהִנְהָה שָׁנָא הו' וְשִׁבַּע תּוֹעֲבַת נַפְשׁוֹ. וזאת תדע שכל העונשין שיש בעולם אפילו אצל העכו"ם כגון שלפעמים משפילים שר אחד ונותנים ממשלה לאחד הכל הוא מהמידות הרעות הנזכרים בפסוק שש הנה שנא ה' וגו'. תשלום.] רק שלמה חשב לסדר העוונות, לפיכך סדר תחילה עון קל ואח"כ החמור, וכאן בשנענשו מצרים על כל העוונות הללו שהיו משוקעים בלבם נענשו תחילה על החמור. **מפת דם** הוא נגד משלה מדנים בין אחים, כי עיקר ההרחקה מהש"י הוא מדת הכעס, כי אף שהתאוה ג"כ מרוחקת מהש"י, אך עוד יוכל להמצא בה טוב אבל מדת כעס הוא ביותר מרוחק מהש"י. ונגד **יפית בנבים עד שקר היה מפת צפרדע**, כי המצרים היו מפיחים כזבים על ישראל שלשון יפית הוא, שכל דבר קטן היו מפיחים ומגדילים אותו, כי בישראל הדין הוא אף כשאחד רואה בהכירו שחטא ואין עדים בדבר רק הוא לבדו ראה, אסור לו להגיד כי האי מעשה דטוביה חטא (פסחים ק"ג:), והוא מפני כשאין עדים בדבר או ראה כי

הש"י לא ירצה בפרסום החטא ורוצה להסתיר אותו בעוה"ז ולפיכך אסור לפרסמו, אבל הם היו מפרסמים מאוד לכן בא עליהם מכת צפרדעים שהם ג"כ מקרקרים והומים ולא היו המצרים יכולין להשמיע את קולם. ונגד **רגלים ממהירות לרין לרעה היה מפת כניס**, כי אצל ישראל נאמר (ישעיה א, ב"א) צדק ילין בה, היינו שהיו מלינים את הדין אף בדבר שהיו יודעים שהדין עמם, אעפ"כ לא היו ממחרים מפני שהיו רוצים לצדד ולמצוא עוד זכות, והמצרים היו להיפך שהיו ממחרים לצער לישראל אך הש"י בחמלתו שמרם ולא פעלו כלום אף במהירותם, ונגד זה היה מכת כניס כי בבריאה קטנה נמצא ג"כ מהירות התנועה, אך מה יפעל עם כל מהירותו הלא קטן הוא. ונגד **לב הרש מחשבות און**, היה **מפת ערוב**, לפי שהיו מחשבים עצות להרע לישראל, ע"כ היה מכת ערוב ערבוב של חיות רעות נגד ערבוב של מחשבות רעות שהיה במחשבתם, ולזה נאמר במכת ערוב והפלתי וכו' לבלתי היות שם ערוב, היינו שהש"י יברר אשר לא נמצא בישראל שום ערוב במחשבתם. ונגד **ימים שפכות דם נקי היה מפת דבר**. ונגד **לשון שקר** היא מכת שחין, לאשר העיזו פניהם בדברי שקר, לכן נתביישו כמ"ש ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה. ונגד **עינים רמות**, היינו שהיו מתנאים בעצמם שיש להם השפעות כל טוב הראה להם **מפת ברד**, כי עיקר ההשפעה בעוה"ז הוא גשם, ראו איך הגשם שבא מצדכם הוא ברד, ולזה היה מכה זו ע"י משה רבינו ע"ה כמ"ש נטה את ידך כי מרעה היה מבורר במדה הזאת כמ"ש (במדבר י"ב, ג') והאיש משה עניו וכו'. מי השילוח, שמות- האישיבצר ר' מרדכי ליינר זצ"ל

מנחת יצחק

מְהֵאֲתַבְתִּי תוֹרַתְךָ {33} – פִּי־עֲלִידָה הֲרַגְנוּ כְּלֵי־הַיָּוֵם – חֵלֶק ח'

כפרתו ויצטרך לבא בגלגול וזמ"ש מיתה מכפרת עליהו או לא ואעפ"י ששינוי עבר על כריתות ומיתות ב"ד תשובה ו"ה תולין ויסורין ממרקין מכל מקום כיון שלא (ע"ז) היו לו יסורין מיבעיא ליה אם מיתה ותשובה מכפרין ולא יצטרכו לגלגול או לא והשיב לו ר' עזריא ב"ר סימאי שהמיתה מכפרת עלייהו ואינם צריכים לגלגול אמנם פעמים שלא עשו הצדיקים תשובה כהונן לא הספיק להם המיתה לכפר עד שיקבלו קצת עונש אחר המות ויתכפר להם ולא יצטרכו לגלגול. וזה מ"ש ולזמנין דאתענשו בהאי עלמא ומתכפר להו. ואפשר לפרש דזמנין דאתענשו בהאי עלמא ואתכפר להו שיענשו בעולם העליון אם בשנים העליונים אם בימים העליונים ולא יצטרכו לגלגול. והנה ראה ר' עזריא ע"ה פניו של ר' יאודה ירוקין כי היה מצטער לדעת ענין מיתה עשרה הרוגי מלוכה אם היה עוונם לסיבת מכירת יוסף לגוים כי אחרי ששלמו בנופו אויביו שהם מסטרא אחרא. אם כן נראה כאילו ח"ו נמסרו ביד הקליפות והטומאה כי אף אם היו ראוים להתגלגל מפני עון וזמנין איש ומכרו מכל מקום לא היה ראוי להמסר ביד הקליפות ח"ו ור' עזריא הבין כונתו ואמר לו שיאמר ושידבר בפיו כפי מה שהיה חושב בלבו כי אעפ"י שנהרגו על ידי הקליפות ומקום הטומאה לא שלמה בהם שום טומאה ולא סטרא אחרא ח"ו כי תורתם הניגה עליהם מן הקליפות שהתורה אינה מקבלת טומאה. ואפשר עוד ליישב הלשון על דרך זה והוא כי ר"י ע"ה היה ירא להזכיר ענין עשרה הרוגי מלוכה לומר

עוד נביא מאמר במדרש הנעלם של רות ברכ"ט ע"א וז"ל ר' יודאי הוה קאים קמיה דר' עזריא בר סימאי אמר ליה צדיקים דאודמן להו הובא מאינן ברתות דאורייתא וחשבי תשובה ומיתו. מיתה מכפרת עלייהו או לא אמר ליה אין ולזמנין דאתענשו בהווא עלמא ואתכפר להון חמא אנפיו ירוקין אמר ליה אימא מה התימא דאורייתא היא דלא מקבלא טומא' דכתי' הלא כה דברי כאש נאם ה' כפי הרהורין רמישין בלבך אמר סוד ה' ליראייו עשרה סבי קטולי מלכות אתענשו על מכירת יוסף אמר ליה פינחס הוא אליהו אמר ליה רבי עקיבא לית ליה זכות אבות אמר ומבני יששכר יודעי בינה לעתים פתח ואמר ויבא יעקב מן השרה גו' כי שכר שכרתיך (ד"ש ע"ב) לבתר יששכר יש השתא שכר לבתר זמנא וקנו למלכות שמים גופין דלהון ישתארוך בדוכתייהו בהאי עלמא וכולא אתהדר כמלקדמין איש אשר כברכתו ברוך אותם כתיב נפל על אנפיו ר' יהודה אחמו ליה בחילמיה האי קרא אל תתן את פיך לחטאי את בשרך נכנסת בסתים מהווא יומא לא משתעי בהאי אמר מה יקר חסדך אלהים ולית למשתעי בכנוי דיליה דהא חסד ה' בכלוא אשתכח עכ"ל. הכונה כי ר' יודאי ע"ה בהיותו מחשב בענין עשרה הרוגי מלוכה היה סובר רכיון שהוצרכו השבטים להתגלגל בהם אעפ"י שעשו תש"ו אם כן נראה שמי שמתחייב מיתות ב"ד כגון השבטים שעברו על וזמנין איש ומכרו אין מועיל לו תשובה. וצריך להתגלגל בהכרח לתקן מה שעוות ולמות כדמיון המיתה שהיו חייבים שהרי וזמנין איש ומכרו ממחויבי מיתות ב"ד הוא והיה מסופק אם גם בכריתות כן והצדיק שעבר עת וקנתו ושכר בתשובה ומת לא תועיל לו צדקתו ותשובתו להיות מיתתו

שבת שלום

שנמסרו לקליפות ח"ו כי חשב שהדיבור יעשה רושם למעלה ח"ו להכניס קדש בחול וזהו איסור הוכרת דברי תורה במבואות להכניס קודש בחול וכך המוכי ענינים אלו המשך בשבוע הבא ל"ה

שַׁעֲרֵי דַמְעָה יֵא ינבעו דמעות (ארבע הרשים לר' יששכר בן אלהן בער פרק לז כסא דוד דף נג ע"א ד"ה יראה כל אדם). וטוב לאדם שיבכה על חטאיו (שער רוח הקודש להארי' ז"ל ד"ה ענין השנת האדם) בוודאי (מחשף הלבן) לר' יעקב אבוחצירא פרשת משפטים על הפסוק 'מלאך דומעתך' שלפני השניה (שער רוח הקודש' להארי' ז"ל ד"ה ענין השנת האדם), כי על ידי כן מתקן חטאת נעורים (מחשף הלבן) פרשת משפטים על הפסוק 'מלאך דומעתך'. ונשמתו עולה בכוח הרמעה למעלה בקדושה (ראשית חכמה' שער הקדושה פרק ז' בהוצאת ווארשא תרצ"ז ד"ה ולכן ראוי שיקום) למקום הראוי לה (שער רוח הקודש' להארי' ז"ל ד"ה ענין השנת האדם). שהרי כל השערים בשמים נעלו חוץ מישערי דמעה' (ראשית חכמה' שער הקדושה פרק ז' בהוצאת ווארשא תרצ"ז ד"ה ולכן ראוי שיקום). בהעברת הדמעות על המצח ואחורי הידים נמחק רושם העוונות עונותיו של האדם נחקקים במצחו (יסוד יוסף' פרק בא בשם הארי' ז"ל) כמו שאמר ה' ליהוואל הנביא **וְנִאֲמַר יְהוָה-לְאֵלֶי עֲבַד בְּתוֹךְ הַיָּם בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַתִּיחַ לְאֵלֶי מִצְחֹת הָאֲנָשִׁים הַנֹּאֲנָתִים וְהַנֶּאֱנָקִים עַל כָּל-הַתּוֹעֲבוֹת הַנַּעֲשׂוֹת בְּתוֹכָהּ** (ויחואל מ, ד) (ראשית חכמה' שער התשובה פרק ה' ד"ה גם יכוין לבכות, עפ"י זכר דוד' מאמר א פרק נב ד"ה תנו ובושת פנים). וזה נרמז במשנה בתוך התיבות **בְּפָנֵי נְתִיבֵי הָאָדָם נִתְחַמְּטִים כָּל מַעֲשָׂיו וְתַחְבּוּלוֹתָיו** (פירוש 'באר מרים' על 'שעמי המצוות' לרקנאטי אות סו בשם הבעל שם טוב) וכל דברי התורה שהוא עבר עליהם (וזהו פרשת אחרי מות דף עו ע"א ד"ה תו פתח). ואם הוא מתחרט ויגע וטורח לתקן את אשר עיוות אוי מסתלק החושך אשר הושת במצחו בשביל אותו העוון (יסוד יוסף' פרק בא בשם הארי' ז"ל) והיה מעשה שפעם אחת הארי' ז"ל ראה במצחו של תלמידו ר' חיים ויטאל ז"ל שהוא שתה יותר מרביעית מים ולא בירך ברכה אחרונה בשונג, והוכיח אותו על כך (שער המצוות' להארי' ז"ל פרשת עקב ד"ה ברכת המזון). לכן טוב שכשארם מוריד דמעות על עיונותיו, יעביר את דמעותיו על מצחו(ל"א ל"א ל"א) למה"מ פלטיס סימן ה'אות יג, 'ראשית חכמה' שער התשובה פרק ה' ד"ה גם יכוין לבכות, 'מעבד יבק' מלמד קדון תענית פרק ג ד"ה ולפי כוון מחשבות) המשך בשבוע הבא ל"ה

כתב וצ"ח יצחק אריה בס הלוי – 055-6772044 הערות והארות יתקבלו בברכה גם למייל izhakhalevi@gmail.com לקבלת העלוין במייל שלחו בקשה למייל. מותר להעתיק ולצלם ואדרבה מצוה לזכוי הרבים. "שגיאות מי בכין" אם מצאתם טעות – נשלח את תצדקנו אותנו ונתקן במהרה הבאה א"ה נתן להשיג את מנחת יצחק בכמה מוקדים: בבני ברק: ברמת אלהן בבית הנקסט המרכזי, בבית הנקסט מצדה, בישיבת נתיבות חיים, בבית המדרש זושטקה ובאיצקוביץ נתן להקדיש לשמחות להצלתה לרפואה ולעלוי נשמתם... נשלח לקבל תגובותיכם... חדש! ניתן להוריד את העלוין מאתר אופיס יהודי (גיליונות) בכתובת <https://gilyonot.jewishoffice.co.il> ובדרשו בעלונים והורדות <https://www.dirshu.co.il>

<p>מלאכים הקדושים, אנא בקשו מ'ה' לשוב הביתה לפתוח דלת. שכל הזוטרופים יחזרו הביתה בראים ושלמים</p>	<p>לרפואה שלמה והחלמה מהירה לקל החולים והפצועים לעילוי נשמת כל הנשמות הטוררות שנרצחו ה"ה</p>	<p>לעילוי נשמת מורינו הר"ה מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל צבי בן ישראל ליפא ז"ל שמריהו יוסף נסים בן בתיה זצלה"ה יהימיאל גרשון בן צבי יהודה זצלה"ה חיים בן נתן ובן סניור זצלה"ה מ"ח יצאל בן ארוה ז"ל יוסף בן מרתה ז"ל אפרים בן יצחק ז"ל יעקב בן יצחק ז"ל משה בן יצחק ז"ל</p>	<p>להצלתה ערן משה בן שולמית צדיאל אריה בן שרה ובולון יהודה בן רבקה אלהו אלעזר בן שפרה מיכל בת שרה</p>	<p>לרפואה שלמה והחלמה מהירה טובה בן יצחק יצחק צדיאל אריה בן שרה מיכל בת שרה יצחק אריה בן טובה יצחק לוי בן אסתר יושיאל בן לאה</p>	<p>לזיווג הטוב נחום מאיר בן רבקה משה חיים בן מרים ענני הגפן פענבי הגפן דבר נאה ומתקבל</p>
--	--	--	--	--	--